

”R-arna” om fascism och ”socialfascism”

Innehåll

Inledning.....	1
Partibygandet och erfarenhet från SKP 1929-34.....	2
Fascismen och socialfascismen.....	7
Fascism och socialfascism i 30-talets Tyskland.....	20

Inledning

Under de första åren av sin existens (i synnerhet 1971-74) anknöt ”r-arna” – dåvarande KFml(r), nuvarande KP – till den ultravänsteristiska politik som Kommunistiska internationalen drev under åren 1928-1934, den s k *tredje perioden*, som bl a innebar att kommunisterna förkastade enhetsfront med socialdemokratiska organisationer mot fascismen/nazismen. Det enda som var OK var ”enhetsfronter underifrån”, dvs utan (och mot) de socialdemokratiska ledarna, som betraktades som ”socialister i ord, fascister i handling” = ”socialfascister”. Denna politik medförde att arbetarklassen försvagades och splittrades, vilket i Tyskland resulterade i ett fruktansvärt nederlag (nazisterna grep makten).

Vi ska dock här inte titta närmare på konsekvenserna av 1930-talspolitiken – se litteraturtipsen om detta – utan vi nöjer oss med att konstatera att ”r-arna” gjorde den politiken till sin, vilket följande artiklar ger exempel på. Man hämtade också tidigt inspiration från det svenska kommunistpartiet (SKP) under denna period, vilket första artikeln nedan är ett exempel på.¹

Beskrivning av den ”riktiga” fascismen, dess klassbas och politiska huvuddrag är någorlunda korrekt i de följande artiklarna, men socialdemokratins karakteriseras på ett omarxistiskt sätt. Hela framställningen har en slagsida åt konspirationsteori snarare än klassanalys: Borgarna påstås spela en ”dubbeltaktik” med hjälp av de två ”fascismerna” (dvs socialfascisterna och fascisterna) som båda påstås sträva efter – med lite olika metoder – att fascistisera samhället ...

MF

Litteraturtips

Om Kominterns ultravänsteristiska period, exemplet Tyskland:

Fernando Claudin: [Krisen i den kommunistiska rörelsen, band 1](#) (särskilt avsnittet ”Det tyska exemplet” i kapitel 4)

Martin Fahlgren: [Kominterns linje i Tyskland 1928-34](#)

Bo Gustafsson m fl: [Debatt: Kampen mot nazismen i Tyskland](#)

Nicos Poulantzas: [Fascismen och arbetarklassen](#)

Dokument:

[Kommunistiska internationalen om fascismen](#). (Komintern-dokument 1922-1935)

[Tysklands Kommunistiska Parti och kampen mot fascismen perioden 1928-35](#). (av Komintern)

Leo Trotskij: [Kampen mot nazismen i Tyskland](#)

Om r-arnas ultravänsterism:

[KFML\(r\) åren 1972-73: Med sekterismen i högsätet](#) (artiklar ur r:arnas tidskrift *Klasskampen*)

Martin Fahlgren: [Söndrade vi stå...](#) (broschyr från 1974, innehåller ytterligare litteraturtips)

¹ R-arnas bokförlag, Proletärkultur, gav 1971 ut en hel bok, [Klass mot klass: kommunisternas taktik under 30-talskrisen](#), som idealiserade KP:s politik under perioden 1928-34.

Partibygget och erfarenhet från SKP 1929-34

Av Örjan Nyström

Ur *Klasskampen* 4/71

Den allt djupare krisen i USA sprids över den kapitalistiska världen och har redan nått Sverige. Motsättningarna har skärpts nationellt och i världsmåttstock. Mao Tsetung karaktäriserar situationen sålunda:

”Vad frågan om ett världskrig beträffar finns bara två möjligheter: den ena är att kriget ger upphov till revolution och den andra att revolution förhindrar kriget.”

Inget vore i denna situation farligare för arbetarklassens och revolutionens sak än att underskatta den revolutionära rörelsens brister och underskatta de krav klasskampen, kanske relativt snabbt, kommer att ställa på partiet. Till grund för en sådan underskattning ligger ingenting annat än bristande förståelse för den revolutionära sprängkraften i motsättningen mellan arbete och kapital, i illusioner om det kapitalistiska systemets fredliga karaktär, degradering av det revolutionära partiet till en socialdemokratisk organisator av strejker. Se på högeropportunisterna. De blev så förbluffade över att klasskampen existerade när strejkvågen kom, att de i blotta förskräckelsen kastade den revolutionära teorin och den revolutionära klasspropagandan överbord och försökte göra KFML till en bleksiktig, akademisk hejarklack för arbetarnas spontana kamp.

Tre frågor står överst på dagordningen i kampen för partibildandet idag:

Klassanalysen/programskrivandet, skolningen av kader i den vetenskapliga socialismens teori och metod samt rotandet av den kommunistiska politiken i arbetarklassen. Syftet med denna artikel är att konkretisera och belysa dessa uppgifter utifrån SKP:s arbete 1929-34, den period då den svenska arbetarklassen varit närmast skapandet av en revolutionär kampstab.

Lönereduceringsoffensiven

Den principfasta minoritet, som förde den revolutionära fanan vidare efter partisprängningen 1929 hade sin kongress i december samma år. Det var en månad efter börskraschen i New York, ett knappt år innan krisen nådde Sverige. De uppgifter kongressen slog fast utgick från en bedömning av de objektiva betingelserna som nära anslöt till den Komintern gjort på sin 6:e kongress året innan. Klassmotsättningarna skärptes snabbt nationellt och internationellt och krigsfaran ökade. Vänsterströmningar rådde bland speciellt de unga, okvalificerade arbetarna. Klyftan växte mellan den socialdemokratiska ledningen och arbetarmassorna i och med att sossepamparna allt mer öppet bekämpade arbetarnas krav och kamp ju mer krisen djupnade.

Den vändning i partiets politik denna analys ledde fram till hade tre kännetecken: skärpt kamp mot högerfaran, ansiktet mot arbetsplatserna och inriktning av hela partiets kraft på att genom enhetsfront underifrån ta ledningen för arbetarnas ekonomiska strider för att utveckla dem till revolutionär kamp för socialismen. Åttonde kongressen underströk genom sina beslut att vändningen framförallt måste genomföras i de ekonomiska striderna och i partiets hela fackliga arbete. Detta var förutsättningen för erövrandet av arbetarklassens majoritet. Partiet måste förstå att utlösa massornas revolutionära kraft till kamp för omedelbara ekonomiska intressen under partiets och den revolutionära oppositionens självständiga ledning. Dessa arbetarnas ekonomiska strider skulle ledas över i en politisk kamp som riktade sig mot den kapitalistiska staten och det kapitalistiska systemet i dess helhet.

Den snabba skärpningen av klasskampen som SKP förutspått kom bara ett drygt år senare. Våren

1931 gjorde arbetsköparna, staten och sossepåvarna ett gemensamt försök att inför krisens svält-offensiv från början tvinga arbetarna på knä. Målet var att bryta sönder strejkvapnet och kamp-solidariteten för att kunna genomföra sin hungeroffensiv mot en desorganiserad och missmodig svensk arbetarklass. Borgarnas enhetsfront skulle visa att motstånd var meningslöst. Försöket misslyckades. I Halmstad och Ådalen fick strejkbrytarslöddret och deras skyddsgarde, den kapitalistiska våldsapparaten, dra sig tillbaka med svansen mellan benen. Detta hade till stor del sin grund i att arbetarna i ledningen hade oförsonliga och oförväget kämpande kommunister. Men samtidigt var de yttre betingelserna gynnsamma för det svaga och efter sprängningen knappt konsoliderade partiet. Arbetarklassens missnöje med massarbetslösheten och lönereduceringarna var stort och socialdemokraterna var i krisens inledningsskede påfallande kraftlösa.

Denna den organiserade reformismens svaghet och den härskande klassens nederlag under dessa viktiga inledande kraftmätningar skakade det bestående systemet i Sverige. Den ekonomiska krisen var på väg att övergå i en politisk kris. Borgarklassen bildade skyddsgarden, kommunisterna hotades med illegalisering, t o m ledande socialdemokrater ådömdes fängelsestraff för vänster-fraser i samband med Ådalsmorden. Endast en offensiv från socialdemokratin i socialfascismens tecken kunde förhindra att den politiska krisen fördjupades och att Sveriges arbetare ställdes inför alternativen fascism eller revolution. Denna offensiv kom också under 1932-33, svarta år i den svenska socialdemokratins förräddarhistoria. Inga medel skyddes i kampen mot de oppositionella arbetarna, inte ens öppet strejkbryteri var för smutsigt för de ledande sossarna när det gällde att rädda kapitalismen.

1932 kom krisprogrammet för kapitalismens ”sanering” och SAP vann arbetarnas stöd genom vänsterfraser och löften om arbetslöshetens hävande. Typiskt för socialdemokratin under denna period var det öppna och oblyga flörtandet med småbourgeoisin, speciellt bönderna. SAP värdjade till dessa om ”samling kring en politik som utan hänsyn till grupp eller klassintressen vill på alla områden hävda och utbygga demokratin till tryggande av allmänt väl”. Detta var en viktig faktor bakom fascismens svårigheter att vinna massbasis här i Sverige.

SKP var av skäl, som vi ska återkomma till, för svagt för att motstå denna politiska offensiv. Resultatet blev att klasstriderna under den återstående krisen blev en historia om upprepade nederlag för arbetarna. Den sista stora striden under krisoffensiven var byggstrejken, där arbetarna efter 11 månaders strejk tvingades tillbaka utan att ha vunnit ett öre.

Men arbetarnas förluster var inte enbart ekonomiska. I deras spår följde även politiska bakslag. Redan under uppsvinget i strejkkampen i slutet av 20-talet hade klassfienden satt in en offensiv för att klavbinda fackföreningsrörelsen. Då var ännu inte sossarnas grepp så starkt att arbetsköparna kunde lita enbart till dem. Statsapparaten lagstiftning var ännu huvudlinjen i kampen mot arbetarnas organisationsrätt. 1928 genomfördes kollektivavtals-lagstiftningen. Inför arbetarnas hårdnackade motståndskamp under början av 1930-talet, vågade kapitalet inte göra några nya framstötter. Men sedan arbetarna besegrats ekonomiskt var det dags för arbetsköparna och sossepamparna att besegla roffarnas seger även politiskt. Nu var dock socialdemokratins ställning annorlunda. SAP satt i regeringen. Sossarna hade genom uteslutnings- och svartlistningsterror mot kommunister och andra oppositionella arbetare, byråkratisering och skickligt spel på arbetarnas reformistiska illusioner tillvällat sig en sådan ställning att de på den smidigare vägen genom avtal kunde klavbinda fackföreningsrörelsen. Saltsjöbadsavtalet och stadgerevisionen -41 (bl a vetorätten) omöjliggjorde varje försök från arbetarnas sida att använda facket i sin tjänst. LO växte in i statsapparaten, inte genom öppen intervention från våldsapparaten som i Tyskland och Italien utan, på ”demokratisk” väg med hjälp av socialdemokratins styrka och kommunisternas svaghet.

Driftsceller och kaderskolning

Det är helt klart att det kommunistiska partiets brister är en viktig bakgrundsfaktor till dessa nederlag. Efter denna korta översikt återgår vi till den fråga vi ställde inledningsvis: vilka lärdomar kan vi dra ur dessa brister inför parti-byggandet idag?

Den vändning i sin politik som SKP sökte genomföra 1929 förutsatte skapandet av celler på arbetsplatserna. Men ännu hösten 1934 utgjorde driftcellerna endast en fjärdedel av partiets totala antal basgrupper. Resten utgjordes av bostads- och byceller där bycellerna faktiskt övervägde. För att förstå orsakerna till detta förhållande är det viktigt att förstå att byggandet av celler inte är en organisatorisk rutin som kommer automatiskt med ökningen av andelen arbetare i partiet.

I bostadscellen lever det kommunistiska partiet i en relativt idyllisk avskärmning från klasskampen. Kontakten med arbetarklassen blir med nödvändighet dålig, ja stundom rent av obefintlig. Bostadscellen är ofta den dominerande basgruppen i det stadium i den kommunistiska rörelsen då studiecirkeln är huvudformen i dess arbete. Men om partiet verkligen skall lyckas sammansmälta socialismen med de spontana rörelserna är bostadscellen helt otillräcklig. Det krävs baser för agitation, propaganda och politiskt organisationsarbete ute på de stora verkstäderna. Kommunisternas verksamhet måste förläggas där arbetarna dagligen samlas och där de konfronteras mest öppet med kapitalisternas diktatur. Först då finns de organisatoriska förutsättningarna för att rota den kommunistiska politiken bland arbetarna och för kommunistisk ledning av kampen.

Det är uppenbart att driftscellen är en högre organisationsform än bostadscellen. På fabriken måste varje kamrat självständigt kunna anpassa och lägga upp politiken efter de konkreta förhållandena. Ständigt inträffar händelser där kommunisterna måste agera och stå till svars för politiken. Arbetskamrater frågar om oklarheter i propagandan och väntar sig klagande svar. Småborgerliga rörelser inom arbetarklassen kan gå till lokalt angrepp på partiets politik genom exempelvis flygblad. Då gäller det att kunna bemöta lögnerna och vända kampanjen till en seger för de riktiga idéerna. Vid spontana strejker, lönereduceringar, avskedanden och stora arbetsolyckor är det otillåtligt för en kommunist att passivt stå som åskådare. Ute i klasskampen krävs kamrater som självständigt kan orientera sig i alla situationer och inte fruktar ansvaret att fatta beslut. Det duger inte att hålla ett krampaktigt tag om mamma CK:s kjolkant och trösta sig med att ”jag fullgör endast det som man säger till mig”. I driftscellen behövs handlingskraftiga kamrater, som förmår att omsätta partiets allmänna direktiv och paroller i praktiken.

Dessutom arbetar driftscellen under svåra yttre betingelser. Även under ”fredliga” epoker är kapitalets diktatur öppen och omaskerad på arbetsplatserna. I utsugningens hjärta, i produktionen, existerar ingen yttrande- eller mötesfrihet. Där är alltid det kommunistiska partiet mer eller mindre illegalt med allt vad det innebär av smidig och specialiserad organisation och tvingar varje länk att fungera självständigt. Därtill kräver denna decentralisering och specialisering av verksamheten, som övergången till driftsceller innebär, en stärkt politisk ledning på alla nivåer.

Det var alltså bristerna på det kvalitativa området, kaderskolningens område, som låg till grund för SKP:s svårigheter att omsätta parollen ”vänd ansiktet mot arbetsplatserna” i praktiken. Dessa brister visade sig också i partiets kroniska brist på ledande kader. Sålunda utfördes i Göteborg allt ledande arbete av 4 personer varav tre arbetade på AT. (Resolution från EKKI av den 16.10 till CK om läget i SKP). Partiet var redan 1929 i teorin klar på att skolningen var viktig. En av huvudpunkterna i kritiken mot högeropportunisterna var att de gjorde partiets stärkande till en fråga om röstetal och pressupplaga. Men när klasskampen ökade kraven på partiet tenderade den dåliga skolningen att föda ännu sämre skolning. De ledande försummade att fånga upp och

utveckla de avancerade arbetarna genom att de gjorde knäfall för sin småborgerliga otålighet över att ”det blir dåligt gjort” eller ”det går långsamt” om inte vi gör det, ”vi hamnar på efterkälken och klarar inte våra uppgifter”. Endast kvantiteten blir kvar som riktmärke.

”Därigenom uppstod en byråkratisering, mångsyssleri hos enskilda kamrater, fullständigt otillfredsställande kontakt med livet på arbetsplatserna och i fackföreningarna, saknaden av en riktig ledning för arbetet i driftscellerna och fackföreningsfraktionerna, ingen allvarlig kontroll av detta arbete, över-skattning av offentliga möten och demonstrationer, underskattning av det konkreta arbetet på arbetsplatserna och i fackföreningar och organisationer.” (samma källa)

Den svaga skolningen återverkade naturligtvis på driftscellernas massarbete. Resultatet blev vad som brukade kallas ”opportunist i praxis”. Kamraterna fick svårt att omsätta, förklara och genomföra en riktig linje. De gjorde opportunistiska fel. Å ena sidan ett sekteristiskt arbete som inte skilde mellan reformistiskt sinnade arbetare och socialfascister utan betraktade alla som en reaktionär massa. Propagandan tenderade att bli allmänna fraser, och agerandet på möten gränsade till upptågsmakeri. Å andra sidan kapitulation för reformisterna, självständigt kommunistiskt arbete lyste med sin frånvaro och det utvecklades en motvilja mot varje försök till teoretisk och politisk kamp mot reformismen. Resultatet blev i båda fallen passivitet och isolering.

”Denna partiorganisationens politiska begränsning i massarbetets praxis leder till att partiets massarbete ofta inte förbindes med de annalkande stora klasstridernas frågor, vilket skapar faran för en opportunistisk avtrubning av parollerna och partiets uppgifter.”

Partiet kunde inte bli starkare än dess medlemmar. SKP kämpade en ojämn kamp med dessa svårigheter under svåra yttre betingelser under 30-talets första år. SKP utvecklades från ett kommunistiskt parti av revolutionära kadrer till ett massparti av pappersmedlemmar. Följden blev avsteg från den ena marxist-leninistiska grundprincipen efter den andra. Vi kan idag se hur långt SKP/VPK hunnit på den vägen.

Marxismens döda själ

Den bristande skolningen kombinerades med brist på konkret analys av konkreta förhållanden. Det är ett slående faktum att partiet fram till 1942 saknade eget program utan endast hade Kominterns. Om man ser till partiets förlagsverksamhet bestod den som helhet dels av utgivning av klassikerna dels allmänt programmatiskt material från Komintern, dels av broschyrer av närmast agitatorisk art. På samma sätt som driftscellerna hade svårigheter att omsätta partiets politik i praktiken, hade partiet som helhet svårigheter att rota marxismen-leninismens och Kominterns allmänna grunder i den svenska jorden.

Detta skapade stora problem, dels beträffande propagandan, dels beträffande taktiken i klasskampen. Propagandan blev abstrakt. I stället för att ge vägledning och orientera arbetarna i den svenska verkligheten, hade den ofta karaktären av ”flammande appeller”, mekaniskt rabblande av fraser om att ”kapitalet går på offensiven”, ”utveckla arbetarnas försvarskamp till en mäktig anfallsfront” eller helt enkelt ”strejka på gubbar!” Bristen på en riktig analys av klasskrafternas och de olika politiska rörelsernas säregenheter i Sverige kom klarast till uttryck i högeravvikelser i frontpolitiken i slutet av årtiondet, något som dock faller utanför ramarna för denna artikel. Men redan under krisen hade man svårigheter att riktigt uppfatta vändningarna i klasskampen. Som vi sett lyckades partiet inte riktigt analysera det säregna i krisens utveckling *politiskt* i Sverige. För även om den *ekonomiska* krisen hela tiden djupnade hävdades den politiska krisen genom SAP:s valseger 1932. Socialdemokratins grepp stärktes alltmer och detta var något säregnet för Sverige. Därigenom fick inte fascismen samma betydelse som i exempelvis Tyskland. Kommunismens propaganda blev mekanisk i och med att de inte riktigt uppskattade denna säregenhet. Länken att

gripa efter segrarna 1931 var den politiska, ideologiska och teoretiska kampen mot reformismen och SAP. Kommunisterna såg dock hela tiden slaget stå huvudsakligen på det ekonomiska området, även i kampen mot socialdemokratin.

Här ser vi hur de olika uttrycken för SKP:s brister under de första 30-tals-åren förenas i *ofullständigheten i uppgörelsen med högeropportunisten: den bristande förståelsen för den revolutionära teorins roll och överskattningen av den ekonomiska kampen*. Det kan vara av intresse att avslutningsvis något dröja vid konsekvenserna av det senare felet.

Överskattning av den ekonomiska kampen

Till en början tog SKP alltså ledningen för massaktioner mot lönesänkningar och strejkbryteri. Det visade sig dock snart att kommunisterna inte kunnat konsolidera det inflytande och förtroende de vunnit i dessa strider. Arbetarna föll för socialdemokraternas splittringsmanövrer och kommunisthets även om misstroendet mot de ledande socialdemokraternas öppna förräderi bestod. Kommunisterna kom alltmer sällan att självständigt leda arbetarnas kamp enligt enhetsfront underifrån, vilket var grunden till den revolutionära strejkstrategi som lades fast i Strasbourgresolutionen. De blev allt oftare hänvisade till att agera ”utifrån” i strejker ledda av socialdemokraterna. SKP kunde inte heller genomföra massmobilisering mot den uteslutningsterror socialdemokraterna satte in mot kommunisterna och andra oppositionella då de kände sig säkra i sadeln. Grunden till detta låg i att arbetarnas förtroende för SKP aldrig blev ett politiskt medvetet förtroende utan grundade sig på att kommunisterna var principfasta kämpar i den ekonomiska kampen. Mycket av skulden för detta faller som sagt på SKP:s linje i kampen mot reformismen. Istället för att vinna arbetarna genom en allsidig propaganda som avslöjade det kapitalistiska systemets olösliga motsättningar och pekade ut den revolutionära vägen fram mot ”Sovjet-Sverige” tenderade partiet mer och mer att avslöja reformismen enbart genom att visa på fackföreningsbossarnas och partipamparnas förräderi i de dagliga ekonomiska striderna. Kommunisterna vann arbetarna för en militantare reformism, inte för en revolutionär väg ur krisen. Så länge arbetarnas förtroende vilade på denna lösa grund var det lätt för sossarna att återigen lura arbetarna med ett ”socialt reformprogram mot arbetslösheten”. Det är betecknande att SKP:s propaganda mot SAP:s krisprogram präglades av att utförligt visa att detta inte förbättrade arbetarnas materiella läge.

Med en sådan linje kunde arbetarna inte heller annat än förlora även de ekonomiska striderna. För vari ligger enligt den marxist-leninistiska analysen det revolutionära i de ekonomiska striderna under en djup kris. Jo, det ligger

”däri, att arbetarmassans mest anspråkslösa levnadsvillkor är så oförenliga med den kapitalistiska statens existens, att kampen för de anspråkslösaste fordringarna växer ut till kampen för socialismen”. (Tesar om taktiken osv, Kominterns 3:e världskongress).

Detta är de objektiva betingelserna för den ekonomiska kampen i en sådan situation. För att tillfredsställa sina krav måste arbetarna resa frågan om socialismen. Att ställa frågan på annat sätt är att gå på gången leda arbetarna in i en återvändsgränd. Ty det kapitalistiska systemet sätter ramar för arbetarnas ekonomiska krav. För att nå framgång måste den ekonomiska kampen i en sådan situation på ett mer ovillkorligt sätt än annars utvecklas till en revolutionär kamp eller krossas av klassfiendens undertryckningsåtgärder eller på annat sätt slå tillbaka på arbetarna själva. Den svenska arbetarklassens nederlag under 30-talet är ett exempel på den militanta reformismens ekorrhjul som SKP hamnade i genom sin oförmåga att politiskt och ideologiskt bekämpa reformismen. Ty även om de objektiva betingelserna ställer revolutionen på dagordningen krävs fortfarande en revolutionär rörelse med en revolutionär teori. Fortfarande utvecklar arbetar-

klassen ingen socialistisk medvetenhet spontant. Fortfarande måste den revolutionära kommunistiska klasspropagandan tillföras för att ur kapitalismens ekonomiska kris skapa en politisk revolutionär kris.

SKP:s svårigheter att motsvara den skärpta klasskampens krav på kommunistisk ledning är en levande illustration till vidden av de uppgifter vi ställt oss inför partibygandet, inför krisens skärpta klasstrider.

Fascismen och socialfascismen

av Örjan Nyström

Ur *Klasskampen* 3/72

Analysen av den moderna staten är av central betydelse, särskilt här i Sverige, där statsapparaten haft en särskild betydelse för kapitalismens utveckling och arbetarrörelsen. I analysen av den svenska staten ställs socialfascismen naturligt i centrum. Ser man till statsapparats utveckling i allmänhet i de imperialistiska länderna är det helt klart att den fascistiska rörelsen och den fascistiska diktaturen på ett avgörande sätt påverkat den politiska utvecklingen, och ser vi oss omkring idag ser vi fascismen utvecklas överallt där klasskampen skärps. Föreliggande artikel söker överskådligt teckna den moderna stats utveckling och de båda rörelser som utgjort dess sociala huvudstöd: fascismen och socialfascismen.

Den borgerliga staten har i olika länder och under olika perioder uppvisat mycket olikartade former. Den klassiska, liberala borgerliga demokratin i England på 1800-talet, över Bismarcks statskapitalism, över de fascistiska diktaturerna och till dagens svenska socialfascistiska stat — alla är de exempel på hur skilda formerna för den borgerliga klassdiktaturen kan vara. Denna mångfald av statsformer, som naturligtvis är en avspeglning av det väldiga tempot i samhällsutvecklingen och tillspetsningarna av alla det kapitalistiska samhällets motsättningar, är alltid en källa för opportunistiska förvillelser bland kommunisterna. Denna opportunistism underblåses ytterligare av det faktum att bourgeoisin kring frågan om staten alltid varit särskilt angelägna att sprida ideologiska dimslöjor.

Marxismen genomskådade en gång dessa dimslöjor, vaskade bort oväsentligheter och pekade på det enklaste, för alla uppenbara: Staten innebär att rätten till den väpnade makten, från att tidigare ha varit allmän egendom, gjordes till ett privilegium för den härskande klassens speciella

väpnade förband, då klasserna uppkom. Därigenom skapades en särskild våldsapparat, som utgör kärnan i alla statsformer. Kring denna kärna byggdes så statens andra huvudbeståndsdel upp, administrationen, byråkratin. Hela denna statsapparat utgör alltid i sin tur endast en politisk överbyggnad för de ekonomiska förhållandena, klassförhållandena i samhället. Den klass som behärskar produktionsmedlen behärskar också staten. I själva verket är staten ett redskap för den härskande klassens undertryckande av den förtryckta. Under kapitalismen är alltså staten alltid bourgeoisins stat.

Behovet av en massbas

Men marxismen blundade därför inte för det faktum att borgarklassens stat tog sig skilda former i skilda länder, skillnader som proletariatet måste vara förtrogen med: ”Det nuvarande samhället är det kapitalistiska samhället, som existerar i alla kulturländer ... mer eller mindre utvecklat. Den nuvarande staten däremot växlar med gränserna. Den är en annan i preussisk-tyska riket än i Schweiz, en annan i England än i Förenta staterna.” Dessa skiljaktigheter berodde på klasskrafternas läge i de olika länderna, och särskilt då bourgeoisins styrka gentemot feodalismen respektive den växande arbetarrörelsen. Bourgeoisin är på helt annat sätt än tidigare härskande klasser i historien en splittrad klass. Ett av det kapitalistiska produktionssättets mest utmärkande drag är ju den förbittrade konkurrenskampen mellan olika kapitalister och kapitalistgrupper. Detta låg till grund för nödvändigheten för den borgerliga staten att stödja sig på en egenartad dubbeltaktik, i sin tur framväxt ur nödvändigheten för bourgeoisin att stödja sig på klasser och skikt utanför de egna leden. Mot feodalismen måste sålunda bourgeoisin och den borgerliga staten dra med sig särskilt småbourgeoisin, men även arbetarklassen. Den borgerliga demokratin var den idealiska statsformen för detta. Den uppfyllde båda förutsättningarna för en effektiv kamp mot feodalismen. Dels kunde relativt stor frihet garanteras olika fraktioner inom bourgeoisin att påverka den verkställande regeringsmakten, och på så sätt kunde den splittrade bourgeoisin hållas samman kring staten. Dels kunde genom verkliga eller skenbara eftergifter demokratiska illusioner spridas inom småbourgeoisin och arbetarklassen, och på så sätt kunde dessa mobiliseras bakom bourgeoisin. Parlamentet organiserade denna allians och var det forum där motsättningar kunde lösas.

Men, som Engels påpekade:

”Allteftersom bourgeoisin utvecklar sin industri, handel och kommunikationsmedel producerar den proletariatet. På ett visst stadium ... börjar den märka att dess proletära dubbelgångare börjar växa den över huvudet. Från och med det ögonblicket förlorar bourgeoisin den styrka som krävs för att kunna härskas ensam politiskt. Den ser sig om efter allierade med vilka den kan dela sin makt.” (*Förord till Det tyska bondekriget*).

Behovet av en massbas förstärks istället för att försvagas allteftersom bourgeoisin tränger feodalismen tillbaka, för samma kamp frambringar en ny, farligare fiende, proletariatet. Jämsides med kampen mot feodalismen och utvecklingen av den borgerliga demokratin, finner vi således att bourgeoisin allierar sig med den feodala reaktionen mot arbetarklassen. Att eftergifterna och kompromisserna med de undertryckta klasserna avlöses med öppet förtryck i förbund med den reaktionära godsägar- och ämbetsmannadeln. På så sätt hänger bourgeoisins behov av en massbas ihop med dess dubbeltaktik, där eftergifter och kompromisser med de undertryckta klasserna, då tiderna är ljusa, bourgeoisin stark och arbetarklassen eftergiven, avlöses av öppen terror i förbund med den feodala reaktionen, då motsatta förhållanden råder. Som exempel kan man jämföra England och Tyskland under konkurrenskapitalismens storhetstid — åren 1850-70.

Exempel: England och Tyskland

I England var bourgeoisin vid denna tid sedan gammalt obestridd härskare och feodala rester i samhället svaga och osjälvständiga. Bourgeoisin var alltså stark gentemot feodalklassen.

Dessutom kunde den engelska bourgeoisin genom sin dominans på världshaven förborgerliga och passivisera arbetarklassen. Bourgeoisin stod alltså stark även mot arbetarklassen. Som följd härav kunde hela bourgeoisin, småbourgeoisin och delar av arbetarklassen dras in i den politiska maktutövningen genom parlamentet. De relativt lätt överbryggade klassmotsättningarna möjliggjorde också att begränsa byråkratin och militärapparaten till ett minimum.

I Tyskland var förhållandena helt annorlunda. Här var bourgeoisin svag och försagd. Ekonomiskt suktade den under den engelska exportens stövel, politiskt var feodalmakten ovanligt stabil och stödde sig på den nationella splittring i en mängd furstendömen, som levde kvar mycket sent. Den tyska bourgeoisin måste kompromissa med den feodala godsägarklassen och mot den jämförelsevis militanta och snabbt växande arbetarklassen stödjade sig på den feodala reaktionen. Bourgeoisin behövde också en stark stat som genom en protektionistisk tullpolitik och snabb uppbyggnad av handelsflottan kunde understödja bourgeoisins konkurrenskamp mot engelsmännen. Bismarcks statskapitalistiska diktatur var motsvarigheten till dessa förhållanden.

Dessa historiska skillnader vad gäller den borgerliga demokratins utveckling var av stor betydelse för hur djupt de borgerligt-demokratiska illusionerna kom att tränga in i arbetarklassen och småbourgeoisin senare, vilket ju statens vidare utveckling i Tyskland och England visade. De hade också betydelse för hur regeringsduglig och sammanhållen bourgeoisin skulle komma att bli.

Organisationsväsendets ansvällning

En andra säregenhet för de politiska förhållandena under kapitalismen, vid sidan av bourgeoisins dubbeltaktik, som hänger samman med bourgeoisins behov av en social bas är utvecklingen av ett mångförgrenat organisationsnät, som ända ned på basplanet sprider propaganda och söker aktivera massorna politiskt i olika klassers, men särskilt i bourgeoisins tjänst. Ett av den borgerliga demokratins viktigaste syften är just att sätta ett sådant organisationsnät i stånd att fungera.

För genom detta organisationsväsende breddas och fördjupas basen för den borgerliga statens makt och möjligheten för bourgeoisin att ända från basplanet få en överblick av de stridande intressena i samhället ökas. (Borgarnas oro idag för att de inte når ner till gräsrotterna är alltså inte enbart demagogi. Det är farligt för dem att på så sätt, som sker idag, isoleras från basen.) De demokratiska rättigheter som måste till för detta kan visserligen utnyttjas för arbetarklassens organisering, men den risken får borgarna ta — det finns tusen materiella hinder, tusen förbehåll och tusen inskränkningar för arbetarna, som gör det värt för borgarna att ta den risken.

Sverige kan tjäna som exempel på hur snabbt detta organisationsväsende expanderade under den borgerliga demokratins genombrottstid — 1870-1910. Under denna period drogs över en halv miljon människor in i nya politiska och ekonomiska massorganisationer, dvs bortemot fjärdedelen av den vuxna befolkningen. Motsvarande ökning av propagandaarsenalen är lika häpnadsväckande: 1865 var den samlade upplagan på tidningspressen 100 000 exemplar, 1912 hade den ökat till 1 786 000. Arbetarrörelsens tillväxt svarar här för en minoritet av ökningen — ungefär 200 000 organiserade 1910 om man inräknar Kooperationen, och en inte obetydlig del av den organisationsapparaten stod i allt annat än arbetarnas tjänst!

Sammanfattning

I denna historiska inledning har vi dragit upp tre trådar, som vi nu har att följa i och med utveck-

lingen till imperialism — den döende kapitalismens epok, den epok då reaktionen blir den typiska politiken från bourgeoisins sida.

I. Nödvändigheten för bourgeoisin att söka en massbas för sin politiska maktutövning i andra befolkningskikt.

Och som följd härav:

2. Den borgerliga statens dubbeltaktik, där skenreformer och kompromisser avlöses av öppet våld.

3. Utvecklingen av ett mångförgrenat organisationsväsende som rotar den borgerliga makten på basplanet som vapen för propaganda och kontroll.

Vi visade slutligen hur den borgerliga demokratin är den statsform där bourgeoisin som helhet sitter säkrast vid rodet.

Hur påverkas då den borgerliga staten av de nya betingelser för klasskampen som imperialismen innebär?

Imperialismen ställer kapitalismens motsättningar på sin spets

Under imperialismen exporteras kapital utanför det egna landets gränser för att säkra extraprofiter och fortsatt kapitalackumulation när gränsen för tillräckligt profitabel produktion på hemmamarknaden är nådd. Men imperialismen är till sitt ekonomiska väsen monopolistisk kapitalism och monopol betyder att den ena gruppen kapitalister förtrycks och utestängs från marknaden av den andra. Under sådana betingelser betyder kapitalexport att världen delas upp i inflytelsesfärer, där extraprofiter för den ena gruppen kapitalister säkras genom att den andra stängs ute. Imperialismen innebär endast att den ”överbefolkning av kapital”, som en gång sprängde gränserna på hemmamarknaden, födde monopolen och födde kapitalexporten, nu utsträcks över hela världen. Den dag uppdelningen av världen i inflytelsesfärer på känt monopolistiskt manér avslutades, stötte imperialismen bara på en ny gräns för sin expansion, en gräns som bara kan sprängas genom det imperialistiska omfördelningskriget. Och dessutom: Genom att utsträcka sitt herravälde över hela jorden har imperialismen också utsträckt den revolutionära kampen över hela jorden. Den koloniala revolutionen förbinds med den proletära till en väldig revolutionär kraft.

Fråntagen sina obegränsade möjligheter att expandera utomlands söker kapitalisterna sig till alternativet att grundligare exploatera de gamla marknaderna: genom att ruina och proletarisera småbourgeoisin, pressa tillbaka mellanskikten och sist men inte minst genom att pressa lönerna för arbetarklassen, öka exploateringsgraden och bredda den arbetslösa reservarmén. Men här stöter kapitalisterna återigen på gränsen för sitt välde — den kämpande arbetarklassen, som är mångdubbelt större och mångdubbelt mer välorganiserad än tidigare.

Imperialismen ställer därmed kapitalismens motsättningar på sin spets. I sökandet efter nya marknader stöter kapitalismen på kriget och i ökande grad den koloniala revolutionen. I försöken att exploatera de gamla marknaderna hårdare, stöter de på arbetarklassens motståndskamp, och i dess förlängning den proletära revolutionen. Två uppgifter ställs i centrum för bourgeoisin: Det imperialistiska kriget och krossandet av arbetarrörelsen. Till detta behöver bourgeoisin staten under imperialismens epok.

Finanskapitalets stat

Hur skärpta motsättningarna i det kapitalistiska samhället än ter sig, så faller inte kapitalismen av sig själv. Kapitalismen söker sig alltid en utväg: Det är lätt att se att bourgeoisin under imperia-

lismen sökt sin utväg i staten. Redan 1916 kunde Lenin påtala den utveckling som förestod. Det var inte den borgerligt-demokratiska, svaga och passiva engelska nattvaktarstaten som stod för framtiden. Hur motsägelsefullt det än kan verka var det Bismarcks halvfeodala, reaktionära statskapitalism som skulle bilda mönster:

”Särskilt uppvisar dock imperialismen — bankkapitalets epok, de gigantiska kapitalistiska monopolens epok, då den monopolistiska kapitalismen växer över i statsmonopolistisk kapitalism — en ovanlig förstärkning av statsmaskineriet, en oerhörd tillväxt av dess ämbetsmän- och militärapparat i samband med en ökning av repressalierna mot proletariatet såväl i de monarkistiska som i de friaste republikanska länderna.” (Lenin: ”Staten och revolutionen”, *Valda Verk* II:1 sid. 229).

Staten har under imperialismen utvecklats till en enorm, parasitär utväxt på samhällskroppen: en oerhörd ansvällning av den statliga byråkratin, en oerhörd ansvällning av institutionerna för spridande av borgerlig propaganda, en oerhörd ansvällning av våldsapparaten som tenderar till formlig militarisering av ekonomin (ex USA idag), samt en utökning av statens befogenheter och maktmedel för att ingripa ”reglerande” i ekonomin. Antalet anställda inom offentlig sektor har i Sverige sedan 1:a världskriget mer än femdubblats. De offentliga utgifterna har från 1914 till 1958 ökat från 100 till 4 000 miljoner kronor (den enorma expansionen under 60-talet alltså oräknad).

Denna väldiga koncentration av bourgeoisins krafter på upprustningen av statens verkställande makt, byråkratin och våldsapparaten, hänger intimt samman med en kraftig centralisering av den politiska makten. Det är rätt naturligt, att beslutanderätten över hur en sådan väldig apparat ska fungera, inte kan utlämnas till käbblet i det gamla borgerligt demokratiska parlamentet, där de olika borgerliga fraktionerna tilläts att påverka den verkställande makten. En centralisering är oundviklig och denna centralisering innebär att staten från att tidigare varit ett organ för att sammanjämka hela bourgeoisins och delvis även småbourgeoisins intressen genom parlamentet, *alltmer knyts till och växer samman med finanskapitalet*. De borgerligt demokratiska formerna må finnas kvar. Men deras innehåll, den fria och jämlika kampen mellan olika borgerliga minoriteter om inflytandet över regeringsmakten, står i motsättning till hela den ekonomiska och politiska utvecklingen under imperialismen. Parlamentet blir ett verktyg åt finanskapitalets stat, dels för att genom en blandning av eftergifter och maktpolitik *underordna hela bourgeoisin under finanskapitalet*, dels för att *korrumpera överskikten i arbetarklassen och småborgarnas organisationer*. För det senare syftet, och för att *bevara de reformistiska illusionerna i arbetarklassen* (i en situation då arbetarklassen utvecklade revolutionär masskamp) utsträcktes i en rad länder rösträtten till arbetarklassen som helhet efter 1:a världskriget.

Ett exempel på hur parlamentet förlorar all betydelse idag som maktorgan i den borgerliga staten, är förhållandet mellan socialdemokratin och de borgerliga partierna i Sverige. De borgerliga partiernas kritik av socialdemokratin för maktfullkomlighet är välgrundad. I utskotten, i kanslihuset eller i de statliga verken ”översätts” och ”anpassas” varje beslut som fattas i parlamentet så att det passar regeringen — monopolkapitalet.

Säkran det av bourgeoisins sociala bas under imperialismen

Vi nämnde att parlamentarismen under imperialismen förvandlas till ett redskap för korruption av de förtryckta klassernas överskikt. Samtidigt som klasskampen skärps under imperialismen är det nämligen så att ett överskikt inom arbetarklassen avskiljs och genom politiska och ekonomiska privilegier knyts till bourgeoisin, särskilt finanskapitalet, via diverse poster i statlig och kommunal förvaltning. Och samtidigt som ruineringsen av småbourgeoisin skjuter fart och antar massomfattning uppstår ett nytt privilegierat överskikt av akademiskt utbildade administratörer och

tekniker, vilka genom sina poster i staten eller i den väldiga administrativa apparaten i de nationella företagens moderländer, är intimt uppboundna till finanskapitalet och dess ambitioner. I dessa skikt finner bourgeoisin under imperialismen sin sociala bas. Denna bas organiseras av finanskapitalet, då parlamentet förlorat all betydelse som maktorgan, genom *parlamentarismens gradvisa ersättande av utomparlamentarisk klassamarbetspolitik mellan monopolkapitalets spetsar och småborgerlighetens och arbetarklassens överskikt*. Hur påverkar då allt detta de två andra trådar vi skulle följa från konkurrenskapitalismen: bourgeoisins dubbeltaktik och organisationsväsendets roll? Därmed är vi inne på frågan om fascismen och socialfascismen.

Socialdemokratins utveckling till socialfascism

Före 1914 var socialdemokratien (om man bortser från dess revolutionära fraktion) en småborgerligt — reformistisk rörelse som närmast är att likna vid dagens VPK. Övergången från reformistisk opposition mot bourgeoisin till allians med monopolkapitalet för kapitalismens stabilisering, hängde intimt samman med *den gamla arbetararistokratin deklassering och dess ersättande med arbetarbyråkratin*. Den gamla arbetararistokratin bestod av välbetalda och kvalificerade yrkesarbetare, som närmast var att betrakta som småborgerliga rester av det gamla hantverket i arbetarklassen. Dessas led tunnade emellertid alltmer ut genom den fortgående mekaniserings- och rationaliseringsprocessen. Som överskikt framträder under imperialismen istället alltmer av arbetsköparna eller staten direkt uppköpta förmän och annan arbetsledande personal, samt funktionärer i de socialdemokratiska fack- och partiorganisationerna. Detta har flera konsekvenser:

1. Överskiktet blir *tunnare*, särskilt i början av den socialfascistiska rörelsens makttillväxt (skiktets storlek avgörs ju av i hur hög grad monopolkapitalet anser det lönande att satsa på det).
2. Medan den gamla arbetararistokratin var en del av arbetarklassen är arbetarbyråkratin *lösryckt* från klassen och utgör ett heltigenom småborgerligt mellanskikt i samhället.
3. Dess sociala ställning *stabiliseras* och det blir för sin existens helt beroende av bourgeoisin och staten, vilket gör arbetarbyråkratin till ett såväl objektivt som subjektivt kontrarevolutionärt skikt i samhället, vars intressen står i den skarpaste motsättning till arbetarnas.

Dessa tendenser understryks ytterligare genom att den socialfascistiska rörelsen småningom mer och mer att dra till sig skikt som till och med till sin bakgrund är helt avskurna från arbetarklassen — särskilt borgerliga intellektuella.

Som följd av att arbetarbyråkratin avskiljs från arbetarklassen och de reformistiska sidorna av rörelsen vittrar bort genom uppknytningen till den borgerliga staten, blir socialfascismen alltmer beroende av t o m demagogi för att bevara sina band med arbetarklassen. Härigenom får *vänster-socialdemokratien en särskild betydelse* för att med vänsterfraser förgylla socialfascismens strävanden. Dessa strävanden går ut på att i bourgeoisins tjänst stabilisera kapitalismen och passivisera arbetarklassen för att i gengäld vinna privilegier. På så sätt är socialfascismen helt beroende av i vilken grad den förmår vinna bourgeoisins förtroende som stabiliserande kraft i samhället. I dessa strävanden framträder som socialfascismens viktigaste rival den fascistiska rörelsen.

Den fascistiska rörelsen

Precis som socialfascismen var en ”arbetarrörelse” av ny typ var fascismen en småborgerlig rörelse av ny typ. Den svartaste reaktionen under tidigare epoker hade utvecklats bland de feudala resterna. Fascismen utvecklas i **småbourgeoisin** och **mellanskikten**. Men ledarskiktet för

fascismen står inte att finna bland de gamla förtryckta och tillbakaträngda småbourgeoisin, lika lite som ledarskiktet för socialfascismen står att finna i arbetarklassen. Även här är det ett **privilegierat överskikt** som är den drivande kraften, nämligen uppåtstigande tekniker och tjänstemannaskikt och som deras avantgarde särskilt den akademiska ungdomen. Dessa skikt är för sin karriär beroende av den borgerliga staten eller de väldiga monopolens obegränsade expansionsmöjligheter. I förbund med bourgeoisins ungdom och reaktionära skikt i den borgerliga armén utgör de *det fascistiska kaderskiktet*.

Detta kaderskikt finner sin massbas i småbourgeoisin och mellanskikten genom att demagogiskt spela på den ideologiska förvirring, som är typisk för småborgerligheten då den trängs tillbaka. För ur småbourgeoisins politiskt och ekonomiskt betryckta läge spirar en opposition mot de yttringar av kapitalismen som drabbar dem. Vi känner innehållet i denna opposition: strävan att bevara och återvinna förlorade privilegier, i ekonomiskt och politiskt avseende och skrällen för att proletariseras. Denna samhällsliga strävan är dömd att förbli en reaktionär dröm som visar sin hopplöshet så snart den konfronteras med verkligheten, där den tjänar bourgeoisins strävan att passivisera arbetarklassens självständiga kamp. Den är ekonomiskt omöjlig under kapitalismen och dömd att misslyckas under socialismen. Av hela sin ställning som klass drivs småbourgeoisin och mellanskikten att söka stöd hos bourgeoisin, endast av sitt förnuft att söka det hos proletariatet. Självständigt förmår klassen inget uträtta annat än att högljutt lufta sin klagan. Denna impotenta, ideologiskt desorganiserade vacklan gör småbourgeoisin och de mellanskikt som kämpar för privilegier i samhället till lätta offer för reaktionär demagogi.

Dessa förhållanden låg till grund för utvecklingen av en *fascistisk massrörelse* kring det fascistiska kaderskiktet. Genom systematisk och utstuderad demagogi byggdes denna rörelse upp. Å ena sidan antimonopolistiska vänsterfraser om kamp mot den parasitära finansoligarkin, mot bankernas ocker, mot statens byråkratisering, mot korrruptionen och mot det parlamentariska myglet. Å andra sidan, som den lösning fascismen anvisade, de mest reaktionära sidorna av den nutida kapitalismen utvecklade till fullo: ”nationell samling”, ”en stark stat”, ”skoningslös upprepning bland dem som sprider splittring och upplösning” (d v s kommunisterna). Och slutligen, spelande på hopplösheten inom småborgerligheten, som inte ser någon utväg, den öppna krigspropagandan, där kriget framställs som det ska återge småbourgeoisin dess livsrum och rycka den ur förnedringen och bankrutten.

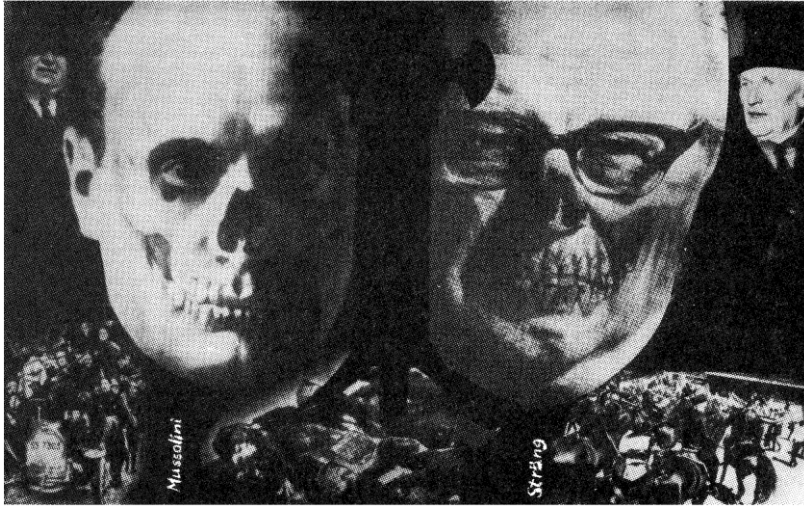
Organisationsväsendets roll

Fascismens och socialfascismens möjligheter att dra med sig de massor de söker stödja sig på, liksom dess attraktionskraft för bourgeoisin grundar sig i mångt och mycket på att de kring det smala kaderskiktet byggt upp *starka massorganisationer*. Med dessa organisationer följer också ett väldigt propagandanät. Med dessa organisationer följer inte minst *ett väldigt nät av kontakter på husplanet*. För den revolutionära arbetarrörelsen kompliceras och försvåras kampen på tusen sätt genom att de inte längre endast har arbetsköparen och den borgerliga staten att kämpa mot. Staten är ju en särskild institution, skild från det övriga samhället och i viss mening stående utanför det dagliga livet på arbetsplatser och i bostadsområden. Men fascismen och socialfascismen finns på basplanet, uppträder där ständigt och välorganiserat med sin propaganda, sitt angiveri och sin sabotageverksamhet gentemot det revolutionära arbetet. Därigenom är de ett ovärderligt komplement till den borgerliga staten och en dubbelt svärbemästrad fiende för de klassmedvetna arbetarna.

För att sammanfatta:

Genom styrkan av sina organisationer och styrkan hos sin press stödjer sig fascismen och social-

fascismen på de omedvetna skikten i småbourgeoisin och mellanskikten, respektive arbetarklassen. Genom att dra dessa organisationer till sig och till den borgerliga staten, bygger bourgeoisin sin utomparlamentariska bas för sin makt på alla nivåer ner till basplanet i samhället. Med dessa rörelser som komplement till den borgerliga staten söker bourgeoisin lösa de huvudfrågor som vi nämnde ovan: krossandet av den revolutionära arbetarrörelsen och det imperialistiska kriget.

Mussolini och socialdemokratiska (=socialfascistiska?) finansministern Sträng, flankerade av storkapitalister (längst till höger svensken Wallenberg).

Likheterna mellan fascismen och socialfascismen

Med detta som bakgrund — den väldiga upprustningen av staten, utvecklingen av bourgeoisins allianspolitik och massorganisationernas nya roll — är det lätt att förstå att det finns stora likheter i fascismens och socialfascismens uppträdande och målsättningar, likheter finner vi således i vissa sidor av demagogin, särskilt *klassarbetspropagandan* — såväl fascismen som socialfascismen har ju till uppgift att dämpa klassmotsättningarna (d v s förmå de undertryckta klasserna att kröka ryggen) och båda är själva produkter av bourgeoisins klassarbetspolitik. Likheter finner vi också i viktiga punkter i de politiska strävandena, särskilt vad gäller kravet på en stark stat som genom sin planhushållning understödjer monopolkapitalet, och på inordnandet av intresseorganisationerna, särskilt fackföreningarna, i den borgerliga staten för att dämpa klasskampen och ge klassarbetspolitiken fast organiserad form (korporativstaten). Likheter finner vi slutligen i det faktum att såväl fascismen som socialfascismen stödjer sig på massorganisationer som de behärskar med en blandning av demagogi och tvångsmedel.

Men dessa likheter får inte undanskymma skillnaderna, som är oerhört viktiga för de klassmedvetna arbetarna att ta hänsyn till i sin taktik. För det första har socialfascismen och fascismen något skilda arbetsområden, och därmed i stor utsträckning skilda arbetsmetoder, i bourgeoisins tjänst. För det andra skiljer sig fascismen och socialfascismen åt vid makten.

Dubbeltaktiken i ny version

Dessa skiljaktigheter hänger samman med skiljaktigheter i fascismens respektive socialfascismens sociala bas. Fascismen stödjer sig på skikt i samhället som är lättmobiliserade för reaktionära syften, och som för dessa syften dessutom genom sin desorientering och deklassering kan utveckla en icke oäven militans. Detta understryker ytterligare av att den fascistiska rörelsen övar stor dragningskraft på reaktionära element ur armén och trasproletariatet, som är beredda att sälja sig till vad som helst (jmf exempelvis knutteligorna).

Som följd av dessa skillnader skiljer sig fascismens och socialfascismens uppträdande i klasskampen. Fascismen fungerar som en ständigt stridsberedd och rörlig reaktionär stormtrupp, som gentemot arbetarklassen utgör en terroristisk förgrening av den borgerliga våldsapparaten och de mest reaktionära sidorna av den borgerliga propagandaapparaten. Socialfascismen är alltför trög-rörlig, och alltför beroende av sitt anseende i arbetarklassen för att på samma sätt agera stötbrigad åt reaktionen. Socialfascismen föredrar att i sådana avseende hålla sig i bakgrunden.

På så sätt kompletterar fascismen och socialfascismen varandra i *en ny version av bourgeoisins dubbeltaktik*. Å ena sidan socialfascismen, som ofta från regeringsställning, lovar arbetarna guld och gröna skogar under kapitalismen, för att avhålla dem från den revolutionära kampen. Detta med hela den arsenal för klassarbetarspropaganda som organisationerna och den borgerliga staten har att erbjuda. De splittrar arbetarrörelsen med alla medel, isolerar kommunisterna i fackföreningarna och på fabrikerna och sprider vacklan och passivitet i arbetarklassen.

Å andra sidan fascisterna, som med den öppna terrorns medel sopar undan där de socialfascistiska kvastarna inte når fram, eller där det för tillfället är inoportunt för sossarna att härja. Särskilt riktar sig den fascistiska terrorn mot kommunistpartiet.

Sida vid sida, och inte sällan i samarbete eller i alla fall med tyst medgivande från ömsesidigt håll, opererar på så sätt fascismen och socialfascismen. Detta ”utomstatliga” klassherravälde får allt större betydelse, ju svagare den borgerliga staten är och ju mer skärpt klasskampen blir.

Förhållandet mellan fascismen och socialfascismen

På detta stadium, då de demokratiska rättigheterna för arbetarklassen helt eller delvis består och kampen för arbetarklassens enhet står i centrum, är ännu socialfascismen huvudfienden för kommunisterna, eftersom socialfascismen också planmässigt saboterar all effektiv kamp mot sin reaktionära tvillingbror, fascismen. Socialfascismens fientliga hållning till fascismen grundar sig huvudsakligen på rivaliteten om finanskapitalets gunst. För att socialfascismen ska kunna behålla denna gunst och därmed sin maktposition behöver samtidigt socialfascismen fascismen i kampen mot deras gemensamma fiende, kommunisterna och de militanta arbetarna. Historien visar att fascismens frammarsch driver på socialfascismen i reaktionär riktning. Socialfascismen söker återvinna det stöd de förlorar inom bourgeoisin. Dels genom demagogisk propaganda mot fascismen, dels genom allt desperatare försök att slå ned kommunisterna och de militanta arbetarna, vars växande inflytande ju just ligger till grund för bourgeoisins satsning på fascismen. På så sätt tvingas socialfascismen av sitt beroende av finanskapitalets och statens stöd (ett beroende som är större än de vanliga borgerliga partiernas eftersom det ställer hela arbetarbyråkratins existens på spel) ständigt att *foga sig efter fascistiseringsprocessen* i samhället. Därför måste den kommunistiska enhetstaktiken på detta stadium rikta sig mot såväl fascismen som socialfascismen, där det i ökande grad blir viktigt att upprätta aktionsenhet kring demokratiska krav även med demokratiska grupper inom småbourgeoisin och mellanskikten.

Exempel på samspelet mellan fascismen och socialfascismen är rikhaltiga, särskilt naturligtvis i Tyskland, där en stark kommunistisk rörelse och en svag stat gav fascismen och socialfascismen särskilt stort spelrum. A J Smålan berättar i sin bok ”Från Bebel till Hitler” bl a detta exempel på hur socialfascismens materiella grundval i arbetarbyråkratin hänger samman med dess beredvillighet att gå reaktionens ärenden. Scenen är denna: En pamp i tyska LO ska på en rikskonferens förklara socialfascisternas agerande under första världskriget:

'Ordföranden i Generalkommissionen der Gewerkschaften — så hette då den tyska landsorganisationen — var Carl Legien. Han öppnade mötet med ett anförande. Han påpekade att den fackliga, kooperativa och politiska rörelsen svällt ut och nu omfattade flera miljoner medlemmar. Den hade tiotusentals

anställda, som för länge sedan hade klippt av alla band till det privata näringslivet (d v s lämnat verkstadsgolvet — vår anm). Vad skulle det bli av dem om partiet och fackföreningsrörelsen ginge emot kriget, som en del yngre brushuvuden i sin mullvadsagitation krävt? Många av de anställda hade dessa dagar levat i stor oro. Vad skulle bli av dem om regeringen förbjöd organisationerna och beslagtogs deras ägodelar? ”Jag frågar er också, kamrater” slutade Legien sitt patetiska anförande, ”vad skulle det i så fall bli av oss alla”. (sid. 59-60).

Samma socialfascistiska ledarskikt mördade några år senare med fascisternas svarta legioners hjälp 15 000 arbetare i den tyska revolutionen 1918. Fascisterna stod för blodbadet och under tiden framställde den socialfascistiska regeringen jättestora plakat som distribuerades över hela Tyskland, undertecknade ”den socialistiska regeringen”, där man berättade hur ”socialiseringen marscherade” och nu omfattade gruvor och viktiga naturrikedomar — allt naturligtvis lögn. Vem som höll i trådarna för detta regemente på lögnens och mordets fundament, visade socialfascisterna några år senare med en hyllning till en av sina uppdragsgivare, Tysklands ledande monopolkapitalist, Hugo Stinnes:

”den väldiga organisatoriska begåvning som Stinnes den senare tiden utvecklat och som antar jättelika former tvingar även motståndaren till högaktning ... Han för, som Marx säger (!), kapitalismen till ett puppstadium, ur vilket det socialistiska samhället i sinom tid kommer att lyfta som en fullgånge fjäril. Stinnes är ingen ”svart” man. Låt oss inte störa honom i hans verk. Socialisterna kommer kanske en dag att prisa honom som en av sina största.” (samma bok sid. 169-70).

Även i Sverige utvecklades under 30-tallskrisen tendenser till samma dubbeltaktik från bourgeoisins sida, där fascismen och socialfascismen var och en från sitt håll, men sida vid sida, kämpade ned arbetarna. Å ena sidan socialfascisternas reformistiska demagogi och uteslutnings- och svartlistningsterror i fackföreningarna, å andra sidan, där detta inte räckte till, beväpnade strejkbrytarband, utrustade och utbildade av monopolkapitalet. (mer utförligt om detta står att läsa i *Klass mot Klass — kommunisternas taktik under 30-talskrisen*, särskilt kap 5 och 6.) Idag ser vi samma dubbelspel i Italien. Här har bourgeoisin under slutet av 60-talet satsat på socialfascisterna, men då dessa inte lyckats dämpa de italienska arbetarnas strejkkamp har delar av bourgeoisin övergått till att satsa på fascismen. Detta har föranlett socialfascisterna med det s k kommunistpartiet i spetsen att framträda som bättre på att upprätthålla ordningen än fascismen. De tävlar med fascisterna som ordningens parti — allt för att bevara bourgeoisins förtroende. Ett slående exempel på hur fascismen driver på socialfascismen i reaktionär riktning.

Den fascistiska diktaturen

Vi har sett hur finanskapitalet och staten när socialfascismen är för svag för att till fullo kunna fylla sin funktion som den kapitalistiska stabiliseringens och arbetsfredens apostel, alltmer övergår till att satsa på fascismen. Vi har sett hur fascismen under detta stadium, fascistiseringens stadium, tjänar bourgeoisin genom att sopa upp där de socialfascistiska kvastarna inte når fram: bland kommunisterna och de militanta arbetarna (samt naturligtvis genom att fånga upp rörelserna inom den oroliga småbourgeoisin - där socialfascismen vinner insteg i småbourgeoisin har fascismen litet manöverutrymme). Så var exempelvis fallet i Sverige före och under 30-talskrisen). På så sätt skiljer sig den fascistiska rörelsens uppträdande från den socialfascistiska.

Men än viktigare är som sagt skillnaden mellan fascismen och socialfascismen vid makten. Fascismen vid makten är en öppen terroristisk diktatur från den imperialistiska bourgeoisin. Genom att jämföra den fascistiska diktaturens kännetecken med dagens svenska stat kan vi få en god bild av likheterna och skillnaderna.

1. Den fullständiga avsaknaden av demokratiska rättigheter för den revolutionära arbetarrörelsen.

Statens regelmässiga insättande av öppet våld för att krossa varje försök från arbetarklassens sida att utveckla självständig kamp. Detta kännetecken saknas uppenbarligen i Sverige idag.

2. Sammanväxandet av arbetarklassens fackliga massorganisationer med den borgerliga staten. Samma sak gäller i dagens Sverige, bortsett från i sammanhanget oviktiga formella skillnader.

3. Frånvaron av legala medel för arbetarklassen att tillvarata sina fackliga intressen. Samma gäller för Sverige idag, där den antifackliga lagstiftningen och korporativa avtal i praktiken avskaffat strejkrätten.

4. Parlamentets ersättande med ”ståndsrepresentation”, d v s institutionaliserat klassamarbete mellan finanskapitalets spetsar och under finanskapitalets kontroll stående intresseorganisationer för olika yrkesgrupper. I Sverige existerar parlamentet sida vid sida med ett sådant system, sålunda endast en gradskillnad.

5. Den fascistiska diktaturen representerar finanskapitalets fullständiga diktatur över hela det övriga samhället. Även här rör vi oss med gradskillnader: i Sverige tillåts även andra skikt ur bourgeoisin att påverka staten, men hela tiden inom ramen för det för finanskapitalet acceptabla.

6. Diktaturens organisering på basplanet, inte bara genom sammanväxandet av intresseorganisationerna och staten, utan också av den politiska massorganisationen och staten. Samma sak gäller vad beträffar den socialfascistiska partiapparaten och staten i Sverige idag.

7. Koncentrationen av hela nationens krafter på förberedandet av imperialistiskt expansionskrig genom militarisering av ekonomin och sammanväxandet av de militära och civila delarna av staten. Här skiljer sig uppenbarligen den fascistiska diktaturen från dagens socialfascistiska Sverige.

Vi finner alltså att den fascistiska diktaturen skiljer sig från den social-fascistiska staten på främst två punkter: Den fascistiska diktaturen innebär att arbetarrörelsen krossas med våld och landet organiseras för krig. Den fascistiska diktaturen uppstår när den traditionella statens maktmedel är otillräckliga för att lösa dessa uppgifter — upprätta ”arbetsfred” och understödja monopolkapitalets expansion. Uppenbart är att detta på ett såpass avgörande sätt påverkar betingelserna för arbetarklassens kamp, att Dimitrovs ord till fullo bekräftas: ”När fascismen kommer till makten innebär detta inte ett vanligt borgerligt regeringsskifte, utan det innebär att en av det borgerliga klassväldets statsformer — den borgerliga demokratin — ersättes med en annan form — den öppna terroristiska diktaturen.”

Likheterna mellan fascismen och socialfascismen hänger samman med allmänna utvecklingstendenser i den moderna statens utveckling, som uttrycker imperialismen som den politiska reaktionens epok. Att just fascismen och socialfascismen varit de rörelser som klarast och stridbarast företrätt denna utveckling, är lätt att förstå med tanke på att båda är de mest konsekventa företrädarna för monopolkapitalet och spirar i dess skugga.

I vilken situation uppkommer den fascistiska diktaturen?

Vi såg ovan i avsnittet om hur imperialismen skärper kapitalismens motsättningar, hur kapitalisterna i sin expansion nått systemets gränser, dels i form av kriget, som drivs fram genom den imperialistiska blockbildningen, som på känt monopolistiskt vis avstänger alla konkurrenter. Dels, då kapitalismen söker kompensera oförmågan att expandera på nya marknader genom att grundligare utsuga de gamla, motståndet från arbetarklassen mot arbetslöshet och lönedpressning med den proletära revolutionen i förlängningen. (Dessutom har monopolkapitalet den oroliga småbourgeoisin att räkna med som kämpar med näbbar och klor mot ruiner och

inordnandet i den arbetslösa reservarmén.) Under kriserna upprepar sig dessa gränser för kapitalismens välde, och under krisen uppträder också den fascistiska diktaturen. Men varje kris ger inte i varje land upphov till fascism. Bourgeoisin behöver staten för kriget, för krossandet av arbetarrörelsen (och för passiviseringen av småbourgeoisin). Men för att staten ska anta fascistisk form bör situationen förete följande karaktäristiska drag:

1. Kapitalismen hur uttömt sina gamla marknader och ser inga möjligheter att på fredlig väg öppna nya.
2. En betydande rörelse bland deklasserade småborgare och mellanskikt är tillräckligt desorienterad och desperat för att låta sig mobiliseras av det fascistiska kaderskiktet.
3. Arbetarklassen är tillräckligt fackligt militant för att resa kraftfullt och uthålligt motstånd mot bourgeoisins offensiv. men tillräckligt politiskt splittrad och omedveten för att med socialfascismens ”hjälp” avledas från den revolutionära utvägen.

Den borgerliga statens upprustning

De fascistiska diktaturerna eller andra former av öppen, terroristisk diktatur var under mellankrigstiden vanliga företeelser i Europa. Av 25 nationalstater i Europa övergick fram till 1930 10 till mer eller mindre renodlad fascistisk ordning och ytterligare 3 led under kortare perioder under den fascistiska diktaturens stövel. Under 30-talet tillkom ytterligare 7. Denna väldiga utbredning av den borgerliga diktaturens mest terroristiska former jämfört med vad som varit fallet under efterkrigstiden, hänger naturligtvis samman med att den första perioden skakades av tre djupa kriser, medan den senare utmärks av en lång högkonjunktur. Som en annan allmän bakgrundsfaktor måste man dock också ta med den borgerliga statens styrka under respektive perioder. Koncentrationen av bourgeoisins styrka på upprustningen av den borgerliga staten var under mellankrigstiden endast i sitt inledningsskede. Så exempelvis tvingades de borgerliga organisationerna i Tyskland på grund av den statliga våldsapparats svaghet bygga upp väldiga privatarméer (socialfascisternas Reichsbanner och fascisternas Stahlheim och SA) som var och en räknade flera hundratusen man.

Den första säregenheten man måste ta hänsyn till vid en diskussion om fascismen och socialfascismen idag är, att bourgeoisin under efterkrigstidens högkonjunktur till fulländning slipat upp den borgerliga statens alla maktorgan — såväl de ideologiska och ekonomiska som de militära och polisiära. Dessutom har många av de uppgifter, vartill bourgeoisin en gång behövde fascismen genomförts av socialfascisterna under borgerligt-demokratiska former, särskilt då krossandet av den självständiga fackföreningsrörelsen och dess inordnade i staten. Den svenska staten har stabiliserats som en väldig apparat, där folkrörelser och fackföreningar, det socialdemokratiska partiet och en väldig statlig byråkrati, tillsammans med monopolkapitalets organisationer, bildar en väldig utomparlamentarisk maktapparat. Där denna korporativa diktatur härskar över och vid sidan om heltigenom borgerligt-demokratiska former (allmän rösträtt, men än viktigare: tryck- och yttrandefrihet, organisationsfrihet o s y). En stor del av denna apparat är sysselsatt med att sprida klassarbetsideologin, statsreligionen i Sverige idag, och en annan del förbereder minutiöst våldsapparaten för framtida uppgifter i klasskampen. Sällan har väl bourgeoisin stått så väl rustad mot arbetarklassen. Slutsatsen av detta måste bli att den öppna borgerliga diktaturen under en längre period kan utvecklas inom ramen för den traditionella staten idag jämfört med under mellankrigstiden. En annan slutsats måste bli att socialfascismen står som den obestridde anföraren av den borgerliga reaktionen i Sverige idag. Det är ingen slump att socialfascisterna i LO varit de drivande för att strypa TV-program som inte fallit de makthavande på läppen, eller att strypa den reformistiska s k samhällskritik som en period

frodades i Aftonbladet. I kampen mot reaktionen är det alltså en förstarangsuppgift att skärpa den politiska kampen och det politiska avslöjandet av socialfascismen som den drivande reaktionära kraften i vårt land, och arbetarklassens värsta fiende. För det andra att skärpa den politiska kampen mot socialfascismens vänsterflygel, särskilt VPK, och påvisa dess beroendeställning i förhållande till socialfascismen.

Ur detta perspektiv framstår också hela skändligheten i högeropportunisternas ”antiimperialistiska allianspolitik” med sossarna. (En komisk poäng är att opportunisterna försvarar denna reaktionära upphaussning av socialfascismen med hänvisning till Kominterns antifascistiska folkfrontspolitik under 30-talet).

Reaktionens ställningar på basplanet

Om den borgerliga staten är bättre rustad mot arbetarklassen idag, är det emellertid sämre beställt med säkranget av bourgeoisins sociala bas på basplanet i samhället, på arbetsplatserna och i bostadsområdena. Den social-fascistiska parti- och fackföreningsapparaten är inte längre någon massrörelse som förr. Vi nämnde ovan om arbetarbyråkratins avskiljande från arbetarklassen som en viktig beståndsdel i socialdemokratins reaktionära omvandling. Vad som sedan hänt är, att arbetarbyråkratin förlorat den aktiva massbas de hade i fackföreningarna och partiorganisationerna, vilket exempelvis visas i den ringa uppslutning som fackföreningsmötena idag har. Det är en ödesfråga för socialfascismen idag att aktivera det passiva stöd de har. De försök som gjorts i den vägen — rådslagen, den fackliga grundkursen om hur LO driver på, kampanjen för de s k ”miljö- och demokratifrågorna” — har inte givit märkbara resultat.

Den största framgång sossarna haft i den vägen var väl årets 1:a majdemonstration, där de med småborgarvänsterns hjälp fick lite skära fläckar på kinderna.

I det politiska vacuum som därmed uppstått på basplanet har naturligtvis betingelserna för kommunisternas arbete förbättrats väsentligt. Men i ett sådant vacuum uppträder som vi sett med förkärlek fascismen. Vi kan slå fast att det är på basplanet, inte vad gäller statens utveckling, som den fascistiska faran idag är störst. Men den historiska erfarenheten visar att fascismen inte kan börja sin utveckling i arbetarklassen.

Den måste ha en bas i småborgerligheten att operera från. En sådan bas saknar fascismen till stor del idag i Sverige. Erfarenheterna från de senare åren visar att fascismen idag finner sin bas i framför allt två skikt. För det första bourgeoisins och småbourgeoisins ungdom på gymnasier och universitet. Dessa i sin tur drar till sig den andra gruppen: deklasserad arbetarungdom, som genom arbetslöshet, meningslös skolgång, upplösta familjeband och kriminalitet lösryckts från sin klass, och av den US-amerikanska fascistiska våldspropagandan dagligen och stundligen drivs på i reaktionär riktning. Kampen mot fascismen inställer sig därmed som en särskild uppgift för ungdoms- och studentförbundet.

Men det är lätt att inse att denna bas är otillräcklig för att fascismen ska kunna utvecklas till en samhällelig kraft, och än mer för att kunna tränga in i arbetarklassen. Fascismen måste för detta kunna tränga in i småbourgeoisin och mellanskikten. Det måste därigenom bli en viktig uppgift för våra kamrater, som arbetar inom dessa skikt att vara uppmärksamma på de reaktionära tendenserna där, avslöja dem och isolera dem. I arbetarklassen inställer sig kampen mot fascismen huvudsakligen i form av uppgiften att bekämpa de reaktionära strömningar som fascismen kan komma att begagna sig av, särskilt då utlänningshetsen.

En annan fråga som på sikt är viktig är kampen mot ekonomismen och den fackliga inskränktheten. Historien har ju visat att (i dagens Italien ser vi den erfarenheten återigen bekräftas) facklig

milans parad med politisk omedvetenhet från arbetarnas sida, tenderar att driva småbourgeoisin (om en stark rörelse utvecklas där) i fascistisk riktning, vilket begagnas av bourgeoisin mot arbetarna. Slutligen är det vår uppgift att gå i spetsen för försvarskampen mot inskränkningarna i de demokratiska rättigheterna och inte överlåta detta åt vacklande småborgare.

Kapitalismens stöttepelare.

Bryt ned kapitalismens stöttepelare — fascismen och socialfascismen! Slut upp i den kommunistiska fronten!

Teckning ur *Ny Dag* 1.5.1931

Fascism och socialfascism i 30-talets Tyskland

Ur *Klasskampen* 6-1972:

Den artikel om fascismen och socialfascismen som publicerades i *Klasskampen* nr 3/72² drog en viktig skiljelinje i den teoretiska kampen mellan den småborgerliga och den proletära socialismen. Den påvisade hur den gamla reformismen och tradeunionismen från II:a internationals under imperialismen omvandlas till en borgerlig socialism. Och denna omvandling är inget som sker i idévärlden utan är en konkret, materiell, klassmässig process som innebär att en del av arbetarrörelsens och arbetarklassens överskikt övergår till bourgeoisin. Den borgerliga arbetarrörelsen inordnas därmed som ett direkt redskap i den borgerliga diktaturen över arbetarklassen. Som ett sådant redskap är socialdemokratin vid sidan av fascismen bourgeoisins viktigaste sociala bas, då parlamentarismen kompletteras med utomparlamentariskt klassamarbete med småbourgeoisins/alternativt proletariatets överskikt och dessas organisationsväsende sammanväxer med staten. Som ett sådant redskap tvingas socialdemokratin att följa med i den reaktionära utvecklingen av den borgerliga

² Se artikeln "Fascism och socialfascism" ovan.

diktaturen, då den hotas av ekonomisk och politisk kris och fascismen står för dörren. Detta är i korthet innebörden i teorin om socialfascismen.

Vi såg i *Klasskampen* nr 4-72³ hur denna utveckling avspeglar sig i fackföreningsrörelsens historia. Vi såg i *Klasskampen* nr 5 hur förnekandet av denna teori med nödvändighet för till försonlighet mot socialdemokratin och en ”vänlig-pådrivarpolitik”.

Führer-breven bekräftar teorin

En klagörande belysning och bekräftelse på denna teori utgör de s k Führer-breven, en konfidentiell informationsbulletin i ekonomiska och politiska frågor utgiven av det tyska industriförbundet 1932. I detta material möter vi ovanligt avancerade förespråkare för bourgeoisin.

Grunden för detta utgörs naturligtvis av den rika erfarenhet av klasstrider som den tyska bourgeoisin fått alltifrån revolutionen 1918, de upprepade revolutionsförsöken under 20-talet och 30-talskrinens skärpta strider. Den källa vi hämtat följande citat ur är de australiensiska marxist-leninisternas tidning *Vanguard* som citerar ur *Führerbreven* nr 72 och 73 1932.

Den härskande klassen behöver stöd

Författaren utgår från tesen att den härskande klassen under den moderna kapitalismen behöver stöd utanför de egna leden för att stabiliseras:

”Uppgiften att konsolidera den borgerliga regimen i efterkrigstidens Tyskland är i allmänhet avhängig av det faktum att det ledande borgerskapet, som kontrollerar det ekonomiska livet, har blivit alltför litet för att kunna upprätthålla sin ledande position på egen hand. Det behöver för detta (om det inte vill lita till det ytterst farliga vapnet rent militärt våld) en förbindelse med grupper som socialt sett inte tillhör dem, men som ger dem den oundgängliga hjälpen att förankra dess välde i folket. Dessa grupper blir därmed det borgerliga väldets faktiska och slutliga bärare. Dessa slutliga eller ’yttersta’ bärare av den borgerliga regimen var under efterkrigstidens första period socialdemokratin.”

Socialdemokratins funktion

Författaren övergår sedan till att förklara hur socialdemokratin kunde upprätthålla denna funktion: Under högkonjunkturen (d v s under 20-talet) kunde socialdemokratin splittra arbetarklassen genom ”de framgångar vad gäller löner och socialpolitik, varigenom socialdemokratin fångade upp det revolutionära uppsvinget.”

”Dessa framgångar fungerade som en sorts slussmekanism genom vilken, i en fallande arbetsmarknad (d v s växande arbetslöshet – vår anm) de arbetare som hade en fast utkomst och var väl organiserade åtnjöt en visserligen endast gradvis men ändå avsevärd fördel jämfört med den arbetslösa och rotlösa massan i de lägre arbetarkategorierna ... På denna basis kunde huvuddelen av de välorganiserade arbetarna kedjas fast vid den borgerliga staten genom socialdemokratin och fackföreningsrörelsen, medan kommunismen hölls utanför genom nämnda slussmekanism.”

Nationalsocialismen

Men möjligheterna att upprätthålla ett sådant system för splittring av arbetarklassen och arbetarrörelsen begränsas då den kapitalistiska kriser skärps:

”Detta system fungerade bra fram till det att den ekonomiska krisen började angripa basen för stabiliseringen (d v s fram till ungefär 1930 - vår anm). Den ekonomiska krisen tvingade kapitalismen att radera ut ’framgångarna’ på lönerns och socialpolitikens område och därigenom underminera social-

³ Den artikeln, ”Om den fackliga frågan”, ingår i samlingen [KFML\(r\):s första år](#)

demokratins bas. Men detta stegrade faran för att arbetarnas krafter övergick i kommunisternas händer. Därför var det nödvändigt att finna ett nytt instrument för att splittra arbetarna: nationalsocialismen.” De tyska monopolkapitalisterna hade sin stora konferens med nazisterna 1929, där ett bestående samarbete upprättades och miljoner sattes in i det fascistiska propagandamaskineriet. För dessa kapitalister var då tillräckligt förutseende för att inse att krisen innebar slutet på den tid då arbetarna kunde splittras med sociala reformer. Krisen markerade början på ett stadium av obotlig röta i den borgerliga regimen. Eftersom den gamla slussmekanismen inte längre kan upprätthållas i tillräcklig utsträckning, är den enda möjligheten att ta till andra, mer direkta medel. Här ligger nationalsocialismens positiva möjligheter.”

”Men dessa nya betingelser kräver en annan statsform. För att kunna knyta arbetarklassen till staten krävs den parlamentariska mekanismen. Och omvänt: den liberala, parlamentariska konstitutionen kan bara accepteras om socialdemokratins framgångsrikt kontrollerar och splittrar arbetarklassen. Om kapitalismen tvingas att förgöra socialdemokratins bas måste den i samma mån omvandla de parlamentariska institutionerna till icke-parlamentariska, 'begränsade' institutioner.”

”Möjligheterna att binda fackföreningsadministrationen till staten står och faller med parlamentarismen. Möjligheten av en liberal, social konstitution under monopolkapitalismen är avhängig av existensen av en automatisk mekanism som förorsakar upplösning i arbetarklassen. En borgerlig regim baserad på en liberal konstitution får inte enbart vara parlamentarisk. Den måste lita till stödet från socialdemokratins och tillåta socialdemokratins framgångar. En borgerlig regim som bryter ned dessa framgångar måste offra socialdemokratins och parlamentarismen, måste skapa en ersättning för socialdemokratins och övergå till en mer begränsad konstitution.”

Socialdemokratins förespråkar fascistisering

Som var och en kan se överensstämmer denna analys i detalj med den vi gjort. Tilläggas kan bara följande citat, också anförda av nämnda australiensiska tidning, från den dåvarande LO-ordföranden i Tyskland, Leipart, vilket visar hur socialdemokratins fogar sig i, ja aktivt förespråkar en fascistisering av samhället då motsättningarna skärps:

”Fackföreningarna har kommit till som ett organ för organiserad självhjälp i arbetarklassen. Och under loppet av sin historia har de av naturliga orsaker kommit att mer och mer sammansmälta med staten ...”
 ”Fackföreningarnas sociala uppgifter kommer att utföras vilken form av statligt styre som än föreligger... fackföreningarna är fullt beredda att även bortom området för löner och arbetsförhållanden inträda i ett permanent samarbete med arbetsgivarnas organisationer. Statlig övervakning över ett sådant samarbete kan under vissa förutsättningar vara avgörande när det gäller att höja dess värde och underlätta dess genomförande.”